



MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Educația ne unește

Viziune asupra viitorului educației în România

Educația ne unește

I. Rolul educației

Educația are și a avut dintotdeauna **roluri multiple** pentru individ și pentru societate.

1. În primul rând, educația are implicații semnificative în **prosperitatea economică** a fiecărui individ în parte, a fiecărei comunități, a fiecărei națiuni. Tehnologiile și evoluția lor rapidă au modificat mediul de afaceri, procesele de producție și au dus concurența de la nivel local la nivel mondial. O forță de muncă bine educată este crucială în lumea contemporană, iar **lupta pentru resursele naturale ocupă azi un loc secund, fiind devansată de lupta pentru resurse umane**. Astfel educația a devenit treptat una dintre cele mai mari afaceri la nivel mondial și sectorul privat a preluat treptat o mare parte din responsabilitatea educației pe tot parcursul vieții.
2. Educația are apoi un **rol și implicații culturale** esențiale. Rămâne principala cale prin care valorile și tradițiile se transmit din generație în generație, se modelează pentru a reflecta evoluțiile culturale și economice și se ancorează în realitățile sociale contemporane.
3. Un alt rol al educației este cel **social**. Educația oferă fiecărui individ oportunitatea de a acumula cunoștințele și de a își dezvolta atitudinile și abilitățile necesare pentru a deveni un cetățean informat și activ, care contribuie la propășirea comunității sale și a națiunii. Educația asigură astfel **stabilitatea și dezvoltarea socială**.
4. Un rol fundamental al educației se referă la **dezvoltarea personală**. Fiecare individ trebuie să aibă posibilitatea de a se dezvolta potrivit potențialului propriu, astfel încât să poată asigura independența și prosperitatea lui, a familiei pe care eventual decide să și-o întemeieze și a grupurilor din care decide să facă parte. Dezvoltarea personală continuă prin **învățare pe tot parcursul vieții** este esențială în societatea contemporană.

Pornind de la aceste roluri, întotdeauna și peste tot au existat și există discuții cu referire la **scopul și obiectivele educației**, la ceea ce trebuie să se învețe și cum să se învețe. Guvernele multor țări înscriu în programele lor educația drept o prioritate absolută, iar Organizația Națiunilor Unite a inclus-o în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă centrale Agendei 2030.

Din aceeași perspectivă a anului 2030, școala românească este **în serviciul copilului, al familiei, al comunității și al societății**. Serviciul public de educație din România se construiește pe cooperarea între toate sectoarele societății, cuprinde învățământul de stat și privat și are ca finalitate **modelarea copilului într-un adult responsabil**, integrat social și profesional, care simte că aparține, în egală măsură națiunii române și spațiului european, gândește și participă la dezvoltarea societății.

II. Valori fundamentale

Valorile pe care se construiește educația în România sunt cele de **încredere, echitate, solidaritate, eficacitate și autonomie.**

1. **Încrederea** este o valoare esențială, care definește **respectul reciproc și interdependența între toți actorii implicați în educație**, de la elev și profesor până la familie și comunitatea largă. Se traduce prin atașamentul sănătos și constructiv al tuturor părților demersului educațional față de **viziunea împărtășită și asumată asupra educației**. Prin sinceritatea comportamentelor zilnice, între părți se nasc relații constructive îndreptate spre atingerea scopului viziunii educației. **Integritatea, convergența și corectitudinea serviciului public de educație** reprezintă suportul de încredere în capacitatea sa de a își îndeplini misiunea de modelare a copiilor în adulți responsabili. Copiii trebuie să aibă încredere că participarea la educație este valoroasă pentru ei, iar familia investește încredere în cadrele didactice, care sunt profesioniști în educație. Societatea, prin autoritățile sale, prin sectorul civil și prin cel privat, sprijină educația la toate nivelurile pe baza încrederii în calitatea proceselor și a rezultatelor.
2. **Echitatea** înseamnă respectarea dreptului fiecărui elev de a avea **șanse egale de acces pentru atingerea potențialului său maxim**, indiferent de statutul socioeconomic, de aptitudini sau caracteristici fizice și psihice. Presupune comportamente bazate pe **respectarea reciprocă a drepturilor și îndatoririlor fiecărei părți** implicate în demersul educațional, pe **satisfacerea în mod echitabil** a intereselor, a drepturilor și datoriei fiecăruia. Se manifestă la nivelul actului educațional prin tratamentul nepărtinitor, din toate punctele de vedere.
3. **Solidaritatea** este acțiunea comună, coordonată, prin care toți membrii și actorii societății formează o **comunitate de învățare incluzivă** și lucrează împreună, ca egali, în folosul serviciului public de educație. Fiecare parte a demersului educațional este responsabilă pentru a pune în valoare procesul educațional. Aceasta presupune **lucrul în echipă**, atât în contextul familiei și comunității, cât și între unități școlare naționale, internaționale, cu mediul privat și de afaceri, **pentru îmbunătățirea rezultatelor învățării**. Între actorii implicați există relații profesionale importante și aceștia își acordă **sprijin reciproc** și își pot delega sarcini pentru a contribui, împreună, la succesul elevilor. Presupune folosirea directă, transparentă a celor mai potrivite canale de comunicare a nevoilor, acțiunilor și rezultatelor procesului educațional.
4. **Eficacitatea** este preocuparea ca educația să aibă impactul dorit, respectiv copiii să învețe și să progreseze spre potențialul lor maxim, astfel încât viitorii cetățeni să aibă o viață de calitate. Profesorul și oricare alt actor din serviciul public de educație se preocupă în mod activ ca **strategiile și acțiunile sale să fie cele mai potrivite pentru fiecare elev și pentru fiecare situație**. Eficacitatea se transpune în obiective clare, modalități de a măsura în mod frecvent nivelul fiecărui elev față de nivelul la care ar trebui să ajungă, dar și în instrumente de corectare a situației. Eficacitatea se construiește pe **abilitatea educatorului de a-și îmbunătăți în permanență practicile**, astfel încât să creeze cel mai mare beneficiu pentru elev, conștienți fiind că, pentru fiecare copil și tânăr, trecerea prin acel moment școlar (lecție, clasă, ciclu) este unică.

5. **Autonomia profesională** este **asumarea procesului și parcursului decizional** la nivel de elev, profesor, curriculum și administrare a serviciului public de educație. Aceasta presupune **responsabilizarea fiecărui actor implicat în educație**, comunicare transparentă și urmărirea interesului beneficiarilor actului educațional. De la profesor, pedagog și mentor până la liderul educațional, fiecare rol are deplină **libertate de acțiune în limitele legii și ale cadrului normativ în care funcționează învățământul**. Unitățile de învățământ vor deveni treptat **autonome în raport cu instituțiile centrale ale statului** și vor avea libertate de acțiune, decizie și dezvoltare în acord cu specificul comunității educaționale.

III. Principii fundamentale

1. Un prim principiu ce derivă din valorile asumate este **centrarea pe elev**. Acesta se reflectă în adecvarea educației la nevoile de învățare și dezvoltare ale copilului și la dezvoltarea holistică a triunghiului **mente – corp – suflet**. În plan concret, acesta presupune consiliere pentru orientare școlară și profesională bazată pe aptitudini și talent, precum și sprijin socio-educational pentru toți copiii, în funcție de nevoile fiecăruia.
2. Al doilea principiu este **flexibilitatea**. Serviciul public de educație se adaptează la nevoile comunității locale, iar procesul de predare se modelează după elev și realitățile în care acesta trăiește. Principiul se reflectă în faptul că există **rute flexibile care asigură un parcurs școlar pentru fiecare**, cu posibilități de revenire și de modificare a acestuia pentru a atinge obiectivele dorite. În plan individual, rezultatul demersului educațional va fi un adult flexibil și adaptabil la dinamica societății.
3. Un al treilea principiu este cel al **calității măsurabile**. Există standarde de calitate transparente pentru toți actorii și fiecare etapă a parcursului educațional are **obiective clare asumate pentru fiecare copil în parte**. Impactul pozitiv al procesului de predare-învățare asupra elevului este indicatorul principal de calitate a unei școli, iar succesul serviciului public de educație, în ansamblu, se măsoară prin intrarea calificată a tânărului pe piața muncii.
4. **Colaborarea** – al patrulea principiu – se reflectă pe câteva planuri esențiale. Serviciul public de educație **colaborează activ cu sectorul economic și asociativ**, iar școala sprijină și, la nevoie, dirijează familia în rolul său de educator principal. Cadrele didactice lucrează interdisciplinar, în beneficiul elevilor, sprijinindu-se reciproc și **împărtășind modele de bune practici**. Învățarea se bazează pe **participarea beneficiarilor** (elevi, familie, comunitate) la elaborarea conținuturilor și la definirea traseului educațional.
5. Ultimul principiu – cel al **subsidiarității** – implică faptul că deciziile care afectează progresul copilului se iau cât mai aproape de acesta, iar asigurarea calității demersului educațional și atingerea obiectivelor de învățare pentru fiecare copil sunt în **responsabilitatea fiecărui actor implicat, de la familie la școală și comunitate**. Școlile sunt încurajate, prin instrumente speciale, să își suplimenteze finanțarea și să îmbunătățească performanța demersului educațional în modul cel mai potrivit contextului în care funcționează.

IV. Beneficiarii serviciului public de educație

1. Școala în serviciul copilului/tânărului

- Beneficiarul direct al educației oferite prin serviciul public de învățământ este copilul/tânărul, cu cele trei dimensiuni de dezvoltare: **corp, minte și suflet**. Orice activitate organizată în instituțiile de învățământ și conexe este justificată în măsura în care îmbunătățește, în mod demonstrat sau evident, calitatea serviciilor dedicate lui. Succesul școlii este măsurat după modul în care **fiecare copil ajuns la vârsta maturității se regăsește în cea mai bună variantă a sa** la momentul respectiv și are implicit răspunsul la întrebarea „**ce fel de om sunt, unde sunt bun în societatea globalizată, cum rămân bun și cum pot deveni și mai bun?**”.
- Școala asigură viitorilor adulți o **alfabetizare funcțională** în toate domeniile necesare unei vieți autonome și împlinite în societate, care să contribuie la **starea de bine** individuală și a comunității. Viitorul adult este capabil să acceseze orice tip de informație și să o înțeleagă suficient pentru a o folosi ca resursă în performanța propriilor acțiuni sau în excelență.
- Școala oferă copiilor și tinerilor un set de **repere valorice și culturale** și de **principii etice** care să le asigure dezvoltarea unei identități complexe și bine definite din perspectiva națională, europeană și globală. Dezvoltă în rândul beneficiarilor capacitatea de a interpreta, prin filtrul acestor valori și repere, relația cu sine, ca ființă morală, cu familia, cu lumea profesională și cu societatea în general.
- Școala asigură fiecărui beneficiar un nivel de **dezvoltare personală** care să-i permită gestionarea emoțiilor, luarea deciziilor, lucrul în echipă și în comunitate, a relațiilor sociale și interpersonale. În același timp, asigură, prin activitățile sale, că membrii societății au **trăsăturile de caracter** necesare pentru a face față schimbărilor sociale și economice: **curiozitate, spirit de inițiativă și antreprenoriat, curaj de a adopta soluții noi și de a testa limite, capacitatea de a crea obiective și planuri personale și tenacitate în implementarea lor, adaptabilitate și flexibilitate**.
- Școala contribuie la **dezvoltarea fizică** armonioasă a copiilor și tinerilor prin promovarea aptitudinilor sportive, a motricității, a competențelor necesare adoptării de către beneficiari a unei alimentații sănătoase și nutritive. De asemenea, școala contribuie, alături de alți actori ai comunității, la **educația pentru sănătate** a elevilor, fiind garant al faptului că viitorii adulți au cunoștințele, abilitățile și atitudinile necesare unei vieți sănătoase atât din punct de vedere fizic cât și psihic.
- **La finalizarea învățământului obligatoriu**, beneficiarul este capabil să aplice practic, în viața de zi cu zi, cunoștințele dobândite în **domeniul comunicării, al matematicii, al științelor și în cel digital**. Are un **set de abilități profesionale transferabile**, precum și **atitudinea și instrumentele necesare pentru intrarea calificată pe piața muncii**. Are, de asemenea, un set de competențe care să-i permită gestionarea aspectelor economice și financiare ale vieții independente, crearea și gestionarea unei familii, participarea la comunități de interese și

crearea acestora, asumarea răspunderii pentru sine și pentru acțiunile grupurilor din care face parte. Are cunoștințele și atitudinile necesare pentru **a folosi sustenabil resursele existente** în viața personală și în societate în general.

- Școala dezvoltă în rândul elevilor înțelegerea faptului că **învățarea va face parte permanent din viața lor** de adulți, creează și consolidează **comportamente de învățare pe tot parcursul vieții**, adică acele atitudini, abilități și moduri de gândire care să-i ajute să se dezvolte continuu, în pas cu societatea în care trăiesc.

2. Școala în sprijinul familiei și al comunității

- **Rolul fundamental în educarea copiilor îl are familia, ca microunivers al societății, și comunitatea locală, ca univers median față de societate, în ansamblul său.** Serviciul public de educație este organizat și structurat pentru **a sprijini și orienta familia** în acest rol, într-un mod profesionist și în spiritul cooperării și al încrederii, care să asigure că obiectivele parcursului școlar obligatoriu sunt atinse în interesul superior al copilului și în contextul nevoilor speciale ale acestuia. Școala organizează **activități extracurriculare pentru întreaga familie**, atât în scopul dezvoltării competențelor părinților **în domeniul organizării vieții de familie**, cât și în scopul încurajării părinților de a se integra sau reintegra în procesul de **învățare pe tot parcursul vieții**. Pentru susținerea stării de bine în familie, **școala asigură timpi distincți pentru învățare** în variate forme în mediul școlar, garantând că timpul din afara orelor petrecute la școală poate să fie dedicat în mod expres vieții în familie.
- Școala asigură contextul pentru **sprijin socio-educational** pentru toți copiii, în funcție de nevoile lor, devenind un mediu incluziv și care susține egalitatea de șanse. În acest scop, școala cooperează cu alte instituții abilitate ale statului, cu organizații de caritate și cu reprezentanți ai societății civile și ai sectorului economic.

3. Școala în serviciul societății

- Școala este un serviciu public de educație, pentru societate, și are ca rol esențial **creșterea capitalului uman și social**. Școala sprijină comunitatea și familia în educarea viitorilor adulți și integrarea lor în societate.
- Școala contribuie direct, prin pregătirea profesională, la dezvoltare economică și pregătește cetățenii României să trăiască împreună și alături de alții, să creeze, să gândească, să inoveze și să participe la viața societății. Școala încurajează și susține, prin activitatea sa de educație și formare, progresul cultural și social, caracterizat prin antreprenoriat, invenții, design, reînnoire, interacțiunea dintre știință și artă, prin încurajarea curiozității și creativității, prin **învățare continuă și eficientă**, prin **flexibilitate în raport cu schimbările rapide în contexte sociale**. Educația viitorului în România se construiește pe aceste principii și pe **pilonii culturii noastre naționale și europene**.

V. Responsabilitatea pentru succesul serviciului public de educație

1. Familia este primul educator

- **Părinții sunt primii profesori** și au un rol cheie în modelarea personalității copiilor. Este esențial ca **familia să-și iubească copiii** într-un mod responsabil și **să le asigure o creștere sănătoasă**.
- Succesul școlar al copiilor este asociat îndeaproape modului în care aceștia sunt tratați acasă. **Părinții au datoria morală să inspire copiilor dorința de a învăța și încredere în rolul educației.**
- Un echilibru între **educația acasă** și **educația în școală** este cheia succesului învățării. Rolul părinților nu se limitează doar la educația acasă, ci presupune implicarea lor activă în viața școlii.

2. Profesorul este garantul educației de calitate

- Profesorul, în sensul larg de dascăl la orice nivel de învățare, este un **profesionist** în domeniul său, competent în materie de disciplină predată, de pedagogie și psihopedagogie. Cunoaște ultimele evoluții și descoperiri în disciplina predată și în domeniul pedagogiei, își **actualizează constant competențele** în aceste domenii, și își modifică practicile prin adoptarea celor mai relevante metode de facilitare a învățării. În același timp, personalizează educația și se instruește în folosirea tehnologiilor de predare.
- Profesorul creează **contexte de învățare** care răspund particularităților fiecărui elev, astfel încât să permită acestuia să își construiască identitatea și să își dezvolte competențele în cel mai eficient mod posibil. Profesorul se asigură că învățarea se produce preponderent în școală și depune toate eforturile pentru ca elevii să nu fie supraîncărcați cu activități de învățare în afara școlii. Scopul principal al tuturor activităților profesorului este **să sprijine creșterea, dezvoltarea și succesul** fiecărui elev.
- Profesorul folosește instrumentele evaluării narative și numerice, în principal **în scop formativ, pentru a evidenția progresele individuale ale elevilor, pentru a-i sprijini în atingerea obiectivelor de învățare și pentru a își modifica propriile practici în a răspunde mai bine modului în care elevul învață**. Profesorul folosește, în principal, **funcția pedagogică a evaluării**, prin care dirijează învățarea fiecărui elev într-o direcție rodnică, și evită imperios folosirea instrumentelor de evaluare în moduri care pot provoca stresul, anxietatea, demotivarea, abandonul sau denigrarea personală.
- Performanța profesorului se măsoară prin **impactul atins la nivelul fiecărui elev în implementarea obiectivelor sistemului de învățământ**. Instrumentul principal de măsurare, asigurare și îmbunătățire a performanței este **autoevaluarea**, însoțită de **datele de impact colectate pe termen lung**.

3. Liderul educațional este model de inovare și performanță

- La nivelul fiecărei școli există un lider educațional. Acesta este responsabil pentru **asigurarea calității tuturor proceselor** din școală. Dezvoltă o cultură organizațională pe care se construiește **identitatea culturală a școlii**. Se asigură că în școală există stare de bine, care să permită elevilor să învețe și personalului să își concentreze energia și resursele pe beneficiarii procesului de predare-învățare-evaluare. Vede, încurajează și întreabă, consolidând colegialitatea în activitatea cadrelor didactice și a personalului școlar în ansamblul său, dezvoltând un management educațional și un marketing educațional conform specificului școlii.
- Liderul educațional **setează direcția școlii și dezvoltă o organizație de învățare și care învață**. Este el însuși un model de schimbare și de învățare pe tot parcursul vieții și se asigură că există învățare atât la elevi cât și la personalul școlii. Construiește o **relație sănătoasă cu comunitatea**, atrage **resursele materiale și umane** necesare învățării și conectează resursele existente la contexte de învățare eficiente.

4. Școala autonomă unește forțele comunității locale

- Școala este, alături de biserică, instituția care **coalizează întreaga** comunitate în jurul ideii de învățare pe tot parcursul vieții și îi oferă acesteia un spațiu pentru activități de învățare în sens larg. Mediul școlii evoluează de la **zilele porților deschise** la a fi în permanență **un spațiu deschis**, un spațiu plin de viață, în care **membrii comunității se organizează pentru a învăța împreună și unii de la alții**. Școala promovează practici bazate pe comunitate, **metode de predare** care implică actorii locali, de la agenți economici și organizații non-guvernamentale la instituții ale statului, și oferă modele și experiențe care creează legături relevante între copil sau tânăr și comunitate.
- Metodele de predare-învățare actuale necesită o atitudine flexibilă, și moduri diferite de organizare a spațiilor de învățare. Pe măsură ce accentul actului pedagogic se deplasează de la transmiterea și asimilarea informațiilor la dezvoltarea abilităților de studiu, **sălile de clasă devin un spațiu deschis și ușor transformabil, modular**.
- Școala este **finanțată și administrată de autoritățile locale**, în limitele legii și în funcție de nevoile identificate la nivel de comunitate, astfel încât să asigure tuturor copiilor o **educație echitabilă și condiții propice învățării și dezvoltării personale**.
- **Asigurarea și controlul calității** actului pedagogic este, în primul rând, responsabilitatea școlii și a actorilor implicați la nivel local. **Omogenitatea calității serviciului public de educație este asigurată de către Ministerul Educației Naționale**.

VI. Obiectivele serviciului public de educație

Parcursul școlar obligatoriu construiește adultul autonom

- **Învățământul obligatoriu începe la 3 ani** și se termină printr-un examen de maturitate la vârsta majoratului. Parcursul școlar se construiește pe **principiul flexibilității**, este **centrat pe nevoile și aptitudinile beneficiarului** și duce la **autonomizarea** acestuia ca membru al societății, din punct de vedere personal și profesional.
- Parcursul școlar obligatoriu conduce treptat beneficiarul de la starea de dependență de cei din jur a copilului la autonomia personală, economică și socială a tânărului adult. **În primele etape, forma de organizare a învățării este directivă**, controlată de cadrele didactice, urmărind o aliniere a competențelor beneficiarilor la standarde minime definite ca fiind necesar funcționale. În etapele de mijloc, **învățarea se organizează potrivit principiului de co-participare** a beneficiarilor la elaborarea conținuturilor și la definirea traseului educațional, crearea de relații de învățare între beneficiari și de mecanisme și modalități de învățare care susțin schimburi de informații, asumarea treptată de către aceștia a unor roluri participative crescânde în procesul învățării. **În etapa finală**, secundar superioară, a parcursului școlar obligatoriu, în spiritul autonomiei personale, **învățarea se organizează pe principiul delegării**, în care beneficiarii își asumă rolul de auto-organizare a învățării cu sprijinul cadrelor didactice.
- Parcursul școlar este astfel conceput în spiritul flexibilității, astfel încât nu blochează progresul beneficiarului și îi oferă acestuia **posibilitatea de a schimba parcursul**, în cazul în care opțiunea inițială se dovedește a fi nepotrivită. Sistemul educațional este construit astfel încât să ofere permanent elevului opțiuni de educație și formare, trasee care să conducă în mod final la angajabilitate, în forme diferite (profesii și ocupații angajabile sau antreprenariat). Structura de organizare a educației va permite beneficiarilor continuarea, reluarea sau modificarea traseelor de formare, precum și variate forme de sprijin socio-educational astfel încât să se diminueze rata de abandon școlar, părăsirea timpurie a școlii și NEET.

Comunitatea universitară generează creativitate, inovare și progres științific

- Învățământul superior se organizează pe principiul autonomiei universitare, este deschis și accesibil tuturor, în limitele legii. **Autonomia presupune responsabilizarea universităților** în ceea ce privește calitatea serviciilor pe care le prestează studenților și societății. În spiritul autonomiei, universitățile își asumă **responsabilitatea exclusivă pentru nivelul de pregătire** al absolvenților, pentru **certificarea** lor și pentru **succesul acestora la intrarea în profesie**, realizată prin examene specifice fiecărei profesii, după absolvire.
- Scopul studiilor universitare este **învățarea aprofundată, dezvoltarea competențelor la nivel de expert** în domeniul de studiu ales, precum și **cercetarea și inovarea** în domeniul de studiu. Studiile universitare și post-universitare se construiesc pe **principiul interdisciplinarității** și iau în considerare **dinamica cererii pe piața muncii**, la nivel regional și național, bazată pe scenariile de dezvoltare pe termen mediu și lung.

- Trebuie să existe o coerență clară între conținuturile studiilor de licență, cele de masterat, cele doctorale și post-doctorale, acestea construindu-se în succesiune piramidală. Obținerea unei diplome de licență garantează dreptul la **studii de masterat de aprofundare, interdisciplinare sau de specializare complementară**. Pe o piață a muncii dinamică, universitățile oferă adulților posibilitatea de a se dezvolta continuu în profesie sau adaugă competențe care să le permită accesul la profesii noi.
- Universitatea se află într-o interacțiune autentică cu societatea, astfel încât aceasta devine **parte naturală a dezvoltării regionale**. Rezultatele cercetărilor produse de universități reprezintă o parte esențială a deciziilor socioeconomice la nivel regional. Punctele forte ale universității sunt utilizate în dezvoltarea locală. Aceasta urmărește să răspundă nevoilor de actualizare și dezvoltare a competențelor din regiunea în care se află, angajându-se într-un dialog activ cu industria și cu alți actori din zonă. **Universitățile implică sectorul economic în sprijinirea individuală a studenților pentru integrarea în muncă** încă din perioada studiilor și realizează astfel o mai bună inserție a lor în viața activă.
- Selecția studenților se bazează pe testarea cunoștințelor de bază, dar și a motivației și a aptitudinilor în domeniul vizat. Predarea la nivel superior folosește metode interactive, în care **studentul joacă un rol activ în învățare**. Studentul dobândește cunoștințele și abilitățile necesare în activitatea de specialitate **prin cercetare și învățare colaborativă**. Informațiile pe care le primesc studenții sunt actualizate, accesibile și veridice. Capacitatea studenților de a studia și starea lor de bine sunt dezvoltate sistematic, prin programe specifice. **Studiile dezvoltă abilități de autogestionare și autorefecție**.
- Absolvirea tuturor nivelurilor de studii universitare și postuniversitare se face în baza evaluării rezultatelor învățării și cercetării pe baza unor **standarde de calitate asumate la nivel național**. Calificările obținute prin studii universitare și postuniversitare sunt **uniforme, similare și coerente** la nivelul tuturor universităților acreditate în România.
- **Dimensiunea internațională este parte integrantă a studiilor superioare**. Includerea perioadelor de internaționalizare în studii este flexibilă și posibilă la orice nivel pe perioada studiilor. De asemenea, universitățile oferă **programe de studii în limbi de circulație internațională**, pentru a oferi și studenților străini posibilitatea de a participa.
- Studiile superioare dezvoltă un sentiment de **comunitate academică și profesională**. Studenții și personalul universităților lucrează împreună pentru a dezvolta un **mediu comun de cercetare și de învățare**. Spațiile sunt dezvoltate astfel încât studenții și personalul să aibă posibilitatea de a interacționa în afara situațiilor de predare.
- **Relația dintre cercetare și predare** este mai mult decât conținutul predării bazat pe cele mai recente date de cercetare. **Studenții din programe de licență sunt implicați în realizarea cercetării** deja în timpul studiilor, **masteratul presupune cercetare aprofundată**, iar **studiile doctorale și post-doctorale au ca obiectiv progresul cunoașterii, concentrându-se pe cercetări relevante dezvoltării regionale**. Rezultatele cercetărilor sunt disponibile în mod deschis comunității universitare. Evaluarea universităților se face, în principal, pe baza relevanței competențelor dezvoltate, a angajabilității absolvenților în domeniul de studiu, a

rezultatelor cercetării, a gradului de inovare și invenție, a contribuției lor generale la progresul științei.

VII. Scenariul propus pentru implementarea viziunii

Ministerul Educației Naționale, prin instituțiile sale, în special **Institutul de Științe ale Educației, Consiliul Național de Evaluare și Examinare, și Consiliul Național pentru Curriculum și Resurse Educaționale** asigura cadrul în care serviciul public de educație își atinge obiectivele.

Ministerul Educației Naționale asigură **cadrul legal și metodologic de funcționare a serviciului public de educație**, pe **principiile subsidiarității și responsabilizării**. Prin instituțiile din subordinea sa, Ministerul contribuie la **asigurarea omogenității calității și impactului demersului educațional**, în special a parcursului școlar obligatoriu.

- Prin aplicarea principiului subsidiarității, **asigurarea și controlul calității** actului pedagogic la nivelul școlii se face, în principal, prin instrumente de **autoevaluare și evaluare internă**, fiind responsabilitatea liderului educațional și a corpului profesoral, și implicând beneficiarii în sens larg. De asemenea, școlile se evaluează periodic reciproc, prin proceduri de **evaluare inter pares**. Ministerul Educației Naționale, prin Consiliul Național de Evaluare și Examinare, oferă instrumente de sprijin pentru procesul de autoevaluare și evaluare inter pares. În caz de nevoie, atunci când calitatea actului educațional rămâne semnificativ sub nivelul mediu la nivel național, **școala solicită Consiliului Național pentru Curriculum și Resurse Educaționale sprijin de specialitate, cu experți și personal de sprijin, pentru îmbunătățirea calității actului educațional**. În situații speciale, Ministerul Educației Naționale poate decide ca anumite școli să intre, pe o perioadă limitată, într-un mecanism de monitorizare al Consiliului Național pentru Curriculum și Resurse Educaționale, pe baza rezultatelor din procesul de autoevaluare și evaluare inter pares, când acestea diferă semnificativ față de datele generate prin analize de impact realizate de minister sau de evaluatori externi.
- Ministerul Educației Naționale, ca angajator principal în cadrul serviciului public de educație, **garantează calitatea corpului profesoral**. Profesorul se formează pe parcursul a doi ani în **Centre de Formare Pedagogică** asimilate universităților, la nivel de masterat, pe baza unor programe speciale avizate la nivel de Minister, și în sala de clasă, cu sprijinul unor mentori recrutați din rândul profesorilor cu experiență și performanțe recunoscute în domeniul pedagogiei. Accesul în centrele de formare pedagogică este condiționat de demonstrarea aptitudinilor pentru vocația de profesor. Ministerul garantează că cel puțin jumătate din timpul petrecut în formare inițială este ocupat de **programe de mentorat**, a căror absolvire duce la dreptul de a preda în sistemul de învățământ. Ministerul asigură, de asemenea, ca profesorul să participe în mod regulat la cursuri de **formare continuă** în centrele de formare pedagogică sau în centre de formare continuă acreditate. Dreptul de a preda în sistemul național de învățământ se menține prin participarea periodică la **programe de formare continuă și evaluări de specialitate** organizate de Centrele de Formare Pedagogică, prin care se demonstrează actualizarea competențelor pedagogice și de specialitate. Ministerul încurajează profesorii, prin stimulente financiare, să obțină **specializări suplimentare** pentru predarea a două sau mai multe discipline și pentru **predare interdisciplinară**.

- Controlul calității muncii profesorului se face prin intermediul liderului educațional local. La nevoie, Consiliul Național pentru Curriculum și Resurse Educaționale asigură măsuri de sprijin prin care să se îmbunătățească performanța profesorului și implicit atingerea obiectivelor serviciului public de educație.
- Ministerul Educației Naționale se asigură că la nivelul fiecărei școli există un lider educațional format printr-un **program specific de masterat** în cadrul Centrelor de Formare Pedagogică. Se asigură că liderul educațional are capacitățile manageriale necesare pentru ca, treptat, școlile să devină **instituții autonome**, care funcționează în urma acreditării de către Ministerul Educației Naționale și își gospodăresc resursele financiare primite ca finanțare per elev de la nivel central (75%) și local (25%) sau obținute din surse externe și decid, în funcție de nevoi, asupra propriilor resurse umane și materiale.
- Ministerul Educației Naționale sprijină, prin Consiliul Național pentru Curriculum și Resurse Educaționale, demersul educațional și **asigură unitatea și relevanța competențelor dezvoltate**. Pentru aceasta, vor exista etape distincte de dezvoltare a competențelor, structurate pe perioade de trei ani, urmate de **teste standardizate de evaluare și de măsuri remediale**, acolo unde este cazul. Controlul calității muncii profesorului se face, în principal, prin intermediul liderului educațional local. La nevoie, Consiliul Național pentru Curriculum și Resurse Educaționale asigură **măsuri de sprijin prin care să se îmbunătățească performanța profesorului** și implicit atingerea obiectivelor sistemului de învățământ. La solicitarea școlilor, Consiliul Național pentru Curriculum și Resurse Educaționale **oferă sprijin de specialitate, cu experți și personal de sprijin, pentru îmbunătățirea calității actului educațional**. În situații speciale, când rezultatele din procesul de autoevaluare și evaluare inter pares diferă semnificativ de datele generate prin analize de impact realizate de minister sau evaluatori externi, Ministerul Educației Naționale poate dispune, pe baza concluziilor evaluării intensive realizate de către Consiliul Național de Evaluare și Examinare, ca **anumite școli să intre, pe o perioadă limitată, într-un mecanism de monitorizare și sprijin** al Consiliului Național pentru Curriculum și Resurse Educaționale.
- Prin Consiliul Național de Evaluare și Examinare, Ministerul Educației Naționale asigură **elaborarea, adoptarea și înțelegerea coerentă a standardelor de evaluare și a funcției pedagogice a evaluării** și oferă, prin experții acestuia, sprijin în crearea unor **instrumente care să modeleze evaluarea formativă** la clasă. Consiliul Național de Evaluare și Examinare oferă instrumente de sprijin pentru procesul de autoevaluare și evaluare inter pares la nivelul școlilor. În caz de nevoie, atunci când calitatea actului educațional rămâne semnificativ și în mod repetat sub media la nivel național, Ministerul solicită Consiliului Național de Evaluare și Examinare o **evaluare intensiva**, pe termen mediu, a situației dintr-o anumită unitate de învățământ și propuneri pentru remediere. În mod constant, Ministerul solicită Consiliului Național de Evaluare și Examinare **evaluarea formativă** a unităților de învățământ care se plasează pe ultimele poziții (10%) din clasamentele de performanță întocmite de Minister conform unor **criterii transparente** care vizează progresul elevilor și atingerea obiectivelor prevăzute în profilurile de absolvire, precum și a unităților de învățământ care se plasează pe primele poziții (10%) din clasamentele de performanță, astfel încât să se asigure identificarea și transferul de bune practici către întreg sistemul național de învățământ.

- În cooperare cu alte instituții abilitate ale statului, cu organizații de caritate și cu reprezentanți ai societății civile și ai sectorului economic, școala asigură hrană pentru toți copiii pe durata programului școlar, precum și rechizite și alte mecanisme de suport social care să garanteze egalitatea de șanse. Serviciile de tip **școală după școală, programele remediale și diferențiate**, precum și **activitățile extrașcolare**, de **consiliere și orientare** în alegerea carierei, serviciile de **suport emoțional și psihologic** sunt parte integrantă a ofertei fiecărei instituții de învățământ, fără a genera costuri suplimentare la nivelul familiei. **Cluburi de artă și sport** sunt organizate permanent, în colaborare cu actori din comunitate, pentru descoperirea și dezvoltarea înclinațiilor, aptitudinilor și talentului copiilor.
- Prin Institutul de Științe ale Educației, Ministerul Educației Naționale dezvoltă **profiluri de absolvire** pentru fiecare etapa a parcursului școlar obligatoriu, profiluri care devin **obligații contractuale** pentru instituțiile și personalul serviciului public de educație, iar **evaluarea performanței unităților de învățământ se face prin raportare la atingerea acestor obligații**. De asemenea, Institutul de Științe ale Educației realizează studii de impact la diverse niveluri și propune Ministerului soluții de îmbunătățire permanentă a calității demersului educațional. Institutul asigură, prin studiile pe care le conduce, ca școala românească este **deschisă ideilor educaționale progresiste** și integrează, în acord cu valorile asumate, propunerile de reformă a școlii globale bazată pe competiție și pe raportul cost-beneficiu.

VIII. Obiectivele generale ale fiecărei etape din parcursul școlar obligatoriu

Educația pre-primară, primară și secundară, de la vârsta de 3 ani până la vârsta de 18 ani, este gratuită și obligatorie pentru toți cetățenii români.

Primilor șase ani de învățământ obligatoriu – pre-școlar și ciclul primar inferior – le corespunde un nivel elementar de dezvoltare a competențelor-cheie. După următorii șase ani, la finalul ciclului secundar inferior, un absolvent trebuie să dețină competențele-cheie la un nivel funcțional. La finalul învățământului obligatoriu, un absolvent va deține un nivel dezvoltat al competențelor cheie, care va permite învățarea pe tot parcursul vieții și diversificarea viitorului traseu educațional (acces în învățământ terțiar) și profesional (acces imediat pe piața muncii).

Primii trei ani ai parcursului școlar obligatoriu se desfășoară în grădinițe sau în alte forme de organizare acreditate. Obiectivele sunt pregătirea copiilor pentru învățare, dezvoltarea intuiției și a competențelor sociale, precum și identificarea precoce a problemelor de învățare și adaptare a copiilor și intervenția remedială anterioară ciclului primar sau pregătirea parcursului individual de învățare al copilului pentru ciclul primar. La sfârșitul ciclului preșcolar obligatoriu, copilul manifestă curiozitate pentru explorarea mediului natural și social, are o înțelegere de bază a esteticii și a diferenței bine-rău și utilizează informații despre mediul înconjurător și lume, prin observare, manipulare de obiecte și investigarea mediului. Concret, profilul de formare al absolventului de învățământ preșcolar, așa cum a fost el dezvoltat la nivelul Institutului de Științe ale Educației și care va fi parte din fișa de post a cadrului didactic pentru învățământul preșcolar, arată astfel:

Dezvoltare cognitivă	<ul style="list-style-type: none"> - Operarea cu reprezentări matematice elementare (numere, reprezentări numerice, operații, concepte de spațiu, forme geometrice, înțelegerea modelelor, măsurare) în diferite contexte de învățare - Utilizarea de informații despre mediul înconjurător și lume, prin observare, manipulare de obiecte și investigarea mediului - Manifestarea curiozității pentru explorarea mediului natural și social - Manifestarea interesului pentru utilizarea tehnologiei, conștientizând modul în care aceasta îmbunătățește și afectează viața
Dezvoltare socio-emoțională	<ul style="list-style-type: none"> - Implicarea adecvată în interacțiuni cu adulți și cu copii, prin manifestarea de inițiativă și aplicarea unor reguli simple de comunicare și relaționare - Conștientizarea schimbărilor care se produc în sine și în mediu, prin identificarea unor diferențe și similarități - Acceptarea unor responsabilități în cadrul diferitelor grupuri de apartenență - Identificarea elementelor de bază privind identitatea personală (nume, vârstă, gen, aspect fizic, data și locul nașterii, adresa de domiciliu) - Exersarea capacității de control a trăirilor emoționale, pozitive și negative - Recunoașterea și împărtășirea trăirilor/emoțiilor proprii în relația cu ceilalți, în forme diferite
Dezvoltare fizică, a sănătății și igienei personale	<ul style="list-style-type: none"> - Participarea în mod regulat la activități fizice variate (jocuri de mișcare, alergare, dans, jocuri sportive) - Utilizarea motricității fine a mâinilor și degetelor în contexte variate de activitate - Utilizarea conștientă a simțurilor în interacțiunea cu mediul - Manifestarea autonomă a unor deprinderi de păstrare a sănătății și a igienei personale - Respectarea regulilor de comportament și de securitate personală în diferite situații
Dezvoltarea limbajului și a comunicării	<ul style="list-style-type: none"> - Exersarea capacității de pronunție corectă a sunetelor, cuvintelor - Identificarea/recunoașterea unor sunete, litere, cuvinte; punerea în corespondență sunet-literă - Formularea de mesaje simple în comunicarea cu ceilalți, cu respectarea unor reguli de bază de exprimare corectă - Manifestarea interesului pentru a asculta povești sau a povesti, respectând succesiunea evenimentelor - Manifestarea interesului pentru cărți și pentru citit
Dezvoltarea capacităților și atitudinilor în învățare	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea curiozității și interesului privind schimbările/fenomenele/evenimentele din jur, pentru a experimenta și învăța lucruri noi - Manifestarea inițiativei în interacțiuni și activități - Demonstrarea capacității de concentrare și persistență în realizarea unor activități de învățare - Manifestarea creativității în jocuri și activități zilnice

Următorii trei ani ai parcursului școlar obligatoriu (ciclul primar inferior) se desfășoară în școli generale, sub îndrumarea unui singur cadru didactic (profesor pentru învățământul primar). Accentul se pune pe alfabetizare lingvistică, matematică și digitală, precum și pe dezvoltarea interesului pentru lectură, învățare în diverse moduri și activități fizice. Cadrul didactic va personaliza și dirija procesul de învățare astfel încât, la sfârșitul perioadei, elevul să aibă competențele necesare comunicării în scris și oral în limba maternă, competențe matematice de bază (adunare, scădere, înmulțire și împărțire), are abilități de utilizare a instrumentelor digitale în contextul învățării, este capabil să își concentreze atenția și să persevereze în lucrul la o sarcină până la finalizarea acesteia.

Ciclul primar inferior se încheie cu o testare standardizată, fără caracter public sau de departajare, care evaluează competențele cognitive și socio-emoționale și care să permită cadrului didactic personalizarea procesului de învățare pe durata următorilor trei ani cu scopul garantării alfabetizării funcționale a tuturor beneficiarilor până la finalul ciclului primar.

Următorii trei ani ai parcursului școlar obligatoriu (ciclul primar superior) se desfășoară în școli generale, sub îndrumarea aceluiași cadru didactic din perioada precedentă (învățător sau profesor pentru învățământul primar) și cu participarea progresivă profesorilor de specialitate pe anumite discipline. Accentul se pune pe remedierea lacunelor din ciclul precedent și pe construcția competențelor cheie la un nivel elementar. La sfârșitul ciclului primar, elevul desfășoară activități concrete, observă, recunoaște, explorează și verbalizează procese naturale și sociale simple, sentimente, emoții. Elevul rezolvă probleme simple și utilizează achiziții din diverse domenii pentru rezolvarea unei sarcini. Exprimă cu claritate puncte de vedere personale, aplică norme, valori și modele de comportament, relaționează adecvat și onest cu cei din jur, își asumă roluri în grup. Aplică rutina zilnică de învățare, formulează intuitiv obiective personale de învățare, manifestă disponibilitate pentru efort și interes față de nou.

Concret, profilul de formare al absolventului de învățământ primar, așa cum a fost el dezvoltat la nivelul Institutului de Științe ale Educației și care va fi parte din fișa de post a cadrului didactic pentru învățământul primar, arată astfel:

Comunicare în limba română și maternă	<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea de fapte, opinii, emoții în mesaje orale sau scrise, în contexte familiare de comunicare - Exprimarea unor gânduri, păreri, emoții în cadrul unor mesaje simple în contexte familiare de comunicare - Participarea la interacțiuni verbale în contexte familiare, pentru rezolvarea unor probleme de școală sau de viață
Comunicare în limbi străine	<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea de informații în limba străină în mesaje orale sau scrise simple, în contexte familiare de comunicare - Exprimarea unor păreri și emoții în cadrul unor mesaje scurte, simple, scrise și orale, în contexte familiare - Participarea la interacțiuni verbale simple în contexte familiare de comunicare
Competențe matematice (A) și competențe de bază în științe și tehnologii (B)	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea curiozității pentru aflarea adevărului și pentru explorarea unor regularități și relații matematice întâlnite în situații familiare (A) - Formularea unor explicații simple, utilizând terminologia specifică matematicii (A) - Rezolvarea de probleme în situații familiare, utilizând instrumente și/sau procedee specifice matematicii (A) - Realizarea unui demers investigativ simplu prin parcurgerea unor etape în vederea atingerii unui scop (B) - Realizarea unor produse simple pentru nevoi curente în activitățile proprii de învățare, cu sprijin din partea adulților (B) - Manifestarea interesului pentru sănătatea propriei persoane și pentru un mediu curat (B) - Aplicarea unor reguli elementare de igienă personală și de comportament responsabil în raport cu mediul
Competență digitală	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizarea în învățare a unor funcții și aplicații simple ale dispozitivelor digitale din mediul apropiat, cu sprijin din partea adulților - Dezvoltarea unor conținuturi digitale simple în contextul unor activități de învățare - Respectarea unor norme de bază privind siguranța în utilizarea a dispozitivelor, aplicațiilor, conținuturilor digitale și pe internet.
A învăța să înveți	<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea/clarificarea elementelor pe care le presupune sarcina de lucru înainte de începerea unei activități de învățare - Formularea de întrebări pentru clarificarea unei sarcini de lucru - Utilizarea de tehnici, metode simple pentru a învăța, activa cunoștințe anterioare și înregistra informații - Concentrarea atenției, perseverarea în lucru la o sarcină până la finalizarea corespunzătoare și verificarea propriei activități
Competențe sociale și civice	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea interesului pentru autocunoaștere - Punerea în practică a unor norme elementare de conduită în contexte cotidiene - Asumarea unor roluri și responsabilități prin participarea la acțiuni în contexte de viață din mediul cunoscut - Recunoașterea și respectarea diversității (etno-culturale, lingvistice, religioase etc.)

Spirit de inițiativă și antreprenoriat	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea curiozității în abordarea de sarcini noi și neobișnuite de învățare , fără teama de a greși - Asumarea unor sarcini simple de lucru, care implică hotărâre, angajament în realizarea unor obiective, inițiativă, creativitate, cooperare cu ceilalți - Manifestarea interesului pentru autocunoaștere
Sensibilizare și exprimare culturală	<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea utilității unor meserii/profesii pentru membrii comunității - Recunoașterea unor elemente ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal - Exprimarea bucuriei de a crea prin realizarea de lucrări simple și prin explorarea mai multor medii și forme de expresivitate - Recunoașterea unor elemente ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal - Participarea la proiecte culturale (artistice, sportive, de popularizare) organizate în școală și în comunitatea locală

Ciclul primar superior se încheie cu un test standardizat, fără caracter public sau de departajare, care evaluează nivelul elementar al competențelor cheie și care să permită identificarea ariilor de interes și dezvoltare ale fiecărui beneficiar, și implicit să influențeze consilierea acestuia în ciclul secundar inferior.

Ciclul secundar inferior începe la vârsta de 12 ani, durează 3 ani, și se desfășoară în școli generale, sub îndrumarea cadrelor didactice specializate pe discipline și a unui consilier de orientare profesională, care este cadru didactic specializat în orientare profesională și preia rolul actual al dirigintelui. Accentul este pus atât pe cunoștințe și abilități în diferite discipline, cât și pe competențe transversale. Elevul termină ciclul cu o bază de date și o serie de competențe care să-i permită o înțelegere a lumii în care trăiește și o funcționare autonomă în cadrul societății. Se dezvoltă, în principal, interesul pentru știință, arte, studiu și muncă, astfel încât adolescentul să poată să aleagă un parcurs școlar ulterior, fie în domeniul tehnic, vocațional sau profesional, fie pe filiera teoretică. Absolventul utilizează concepte, explică procese naturale, sociale, tehnologice, sentimente, emoții, și formulează puncte de vedere argumentate. Utilizează diferite tehnici de gândire și expresie creativă pentru a rezolva probleme și pentru a crea un produs personal. Argumentează preferințele personale, analizează propriul potențial de progres, participă la elaborarea proiectului de dezvoltare personală și explorează diferite oportunități de pregătire școlară și profesională.

Consilierea școlară are un rol important în acest ciclu și îl ajută pe tânăr să își aleagă viitoarea profesie.

Concret, profilul de formare al absolventului de învățământ secundar inferior (gimnazial), așa cum a fost el dezvoltat la nivelul Institutului de Științe ale Educației și care va fi parte din fișa de post a cadrelor didactice pentru învățământul secundar, arată astfel:

Comunicare în limba română și maternă	<ul style="list-style-type: none"> - Căutarea, colectarea, procesarea de informații și receptarea de opinii, idei, sentimente într-o varietate de mesaje ascultate/ texte citite - Exprimarea unor informații, opinii, idei, sentimente, în mesaje orale sau scrise, prin adaptarea la situația de comunicare - Participarea la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare și extrașcolare, în cadrul unui dialog proactiv
Comunicare în limbi străine	<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea unor informații, opinii, sentimente în mesaje orale sau scrise în limba străină pe teme cunoscute - Exprimarea unor idei, opinii, sentimente, în cadrul unor mesaje orale sau scrise, pe teme cunoscute - Participarea la interacțiuni verbale la nivel funcțional, pe teme cunoscute
Competențe matematice (A) și competențe de bază în științe și tehnologii (B)	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea interesului pentru identificarea unor regularități și relații matematice întâlnite în situații școlare și extrașcolare și corelarea acestora (A) - Identificarea caracteristicilor matematice cantitative sau calitative ale unor situații-concrete (A) - Rezolvarea de probleme în situații concrete, utilizând algoritmi și instrumente specifice matematicii (A) - Prelucrarea și interpretarea datelor și dovezilor experimentale și reprezentarea grafică a acestora - Proiectarea și derularea unui demers investigativ pentru a verifica o ipoteză de lucru (B) - Proiectarea și realizarea unor produse utile pentru activitățile curente (B) - Manifestarea interesului pentru o viață sănătoasă și pentru păstrarea unui mediu curat - Aplicarea unor reguli simple de menținere a unei vieți sănătoase și a unui mediu curat
Competență digitală	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizarea unor dispozitive și aplicații digitale pentru căutarea și selecția unor resurse informaționale și educaționale digitale relevante pentru învățare - Dezvoltarea unor conținuturi digitale multi-media, în contextul unor activități de învățare - Respectarea normelor și regulilor privind dezvoltarea și utilizarea de conținut virtual (drepturi de proprietate intelectuală, respectarea privatității, siguranță pe internet)
A învăța să înveți	<ul style="list-style-type: none"> - Formularea de obiective și planuri simple de învățare în realizarea unor sarcini de lucru - Gestionarea timpului alocat învățării și monitorizarea progresului în realizarea unei sarcini de lucru - Aprecierea calităților personale în vederea autocunoașterii, a orientării școlare și profesionale
Competențe sociale și civice	<ul style="list-style-type: none"> - Operarea cu valori și norme de conduită relevante pentru viața personală și pentru interacțiunea cu ceilalți - Relaționarea pozitivă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare, prin exercitarea unor drepturi și asumarea de responsabilități

	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea disponibilității pentru participare civică în condițiile respectării regulilor grupului și valorizării diversității (etno-culturale, lingvistice, religioase etc.)
Spirit de inițiativă și antreprenoriat	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea interesului pentru identificarea unor soluții noi în rezolvarea unor sarcini de învățare de rutină și/sau provocatoare - Manifestarea inițiativei în rezolvarea unor probleme ale grupurilor din care face parte și în explorarea unor probleme ale comunității locale - Aprecierea calităților personale în vederea autocunoașterii, a orientării școlare și profesionale - Identificarea unor parcursuri școlare și profesionale adecvate propriilor interese
Sensibilizare și exprimare culturală	<ul style="list-style-type: none"> - Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal - Realizarea de lucrări creative folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extra-școlare - Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal - Participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau nonformale

Utilizarea timpului în această etapă vizează reducerea drastică a numărului lecțiilor tradiționale și ia în considerare alte modalități și contexte de învățare, cum ar fi proiectele, atelierele, activitățile din afara școlii, învățarea individuală etc. Se promovează învățarea prin cooperare, fenomenologică, astfel încât cadrele didactice să dirijeze procesul de învățare în contextul în care cunoștințele și abilitățile dobândite urmează să fie utilizate, pe cât de mult posibil în afara sălii de clasă.

Ciclul secundar inferior se încheie cu un examen standardizat diferențiat (teoretic și tehnic) care să permită evaluarea competențelor necesare continuării studiilor pe filiera teoretică sau tehnic-profesională. Continuarea educației obligatorii în ciclul superior se va face pe baza examenului standardizat, a mediei generale cumulate pe cei trei ani la anumite discipline de studiu, precum și pe recomandarea consilierului de orientare profesională cuantificată ca procentaj din nota finală. Toți elevii sunt sprijiniți pentru a continua educația, atenția fiind focalizată pe alegerea traseului educațional care reflectă cel mai adecvat capacitățile elevului, înclinațiile și interesele sale, nivelul competențelor și atitudinea față de învățare, dezvoltată ca abilitate specifică de învățare, la anumite niveluri de autonomie.

La finele ciclului secundar inferior, școlile pot oferi un program remedial, adaptat nevoilor specifice elevilor, care să permită parcurgerea într-un an a anumitor discipline, îmbunătățirea nivelului de competențe și a notelor obținute. La finele acestui an, media pentru ciclul secundar inferior se recalculează ca medie cumulată pentru patru ani, iar elevul va reintra în procesul de selecție pentru ciclul superior cu noua medie.

Ciclul secundar superior începe la vârstă de 15 sau 16 ani, are durata de 3 sau 4 ani în care se organizează în programe de studii profesionale, studii liceale vocaționale, studii liceale de științe și socio-umaniste. Acestea presupun un grad mare de flexibilitate în alegerea parcursului școlar. Crește ponderea în educație a învățării bazate pe interesul personal și pe propria dorință de a se dezvolta într-un anumit domeniu sau pe baza unui anumit talent. **Misiunea principală a acestui**

ciclu este de a ajuta t n rul să- i dezvolte propria pasiune, predispozi ie, aptitudine sau talent, să sprijine dorin ele, nevoile  i tendin ele fiecărui elev, pun ndu-l în centrul actului educațional și modific nd structurile  i propriile a tept ri pentru a se plia pe nevoile  i a tept rile lui. Există astfel un corp curricular obligatoriu la nivel național, centrat pe competențele cheie identificate  i revizuite în mod regulat prin strategia națională de educație, iar celelalte discipline se aleg în func ie de filiera de studiu, de interesul propriu  i de oferta unităţilor școlare din zonă. Se încurajează cooperarea între unităţile de  nv ţ m nt  i agen ii economici astfel încât elevii să poată alege cursuri de la al i furnizori, inclusiv din cealaltă filieră. Va exista un număr minim de cursuri care trebuie parcurs pe durata ciclului secundar superior pentru a permite înscrierea la examenul de absolvire.

Concret, profilul de formare al absolventului de  nv ţ m nt secundar, a a cum a fost el dezvoltat la nivelul Institutului de  tiin e ale Educației  i care va fi parte din fișa de post a cadrelor didactice pentru  nv ţ m ntul secundar, arată astfel:

Comunicare în limba română �i maternă	<ul style="list-style-type: none"> - Distingerea �i interpretarea unei varietăţi de texte �i mesaje receptate în diverse situații de comunicare, inclusiv în contexte imprevizibile, formale �i non-formale - Aprecierea calităţii estetice a textelor receptate - Exprimarea de opinii, idei, sentimente, argumente, contraargumente într-o varietate de contexte, inclusiv profesionale, formul�nd o diversitate de mesaje �i texte - Participarea responsabilă �i creativă la o diversitate de interacțiuni în contexte, variate inclusiv profesionale �i sociale, prin respectarea unor conven�ii de comunicare
Comunicare în limbi străine	<ul style="list-style-type: none"> - Receptarea �i interpretarea de concepte, idei, opinii, sentimente exprimate oral sau în scris în func�ie de nevoi �i de interese, în diverse contexte, inclusiv de comunicare interculturală - Exprimarea unor idei, concepte, opinii, sentimente în diverse contexte sociale �i culturale, inclusiv de mediere �i transfer - Participarea la interacțiuni verbale prin adaptarea limbajului la diverse contexte sociale �i culturale, inclusiv de dialog intercultural
Competențe matematice (A) �i competențe de bază în �tiin�e și tehnologii (B)	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea interesului pentru respectarea adevărului �i pentru utilizarea matematicii, valorific�nd avantajele oferite de aceasta în contexte variate (A) - Exprimarea caracteristicilor matematice cantitative sau calitative ale unor situații într-o varietate de contexte (A) - Utilizarea instrumentelor �i metodelor matematice pentru analiza unei situații date sau pentru rezolvarea unor probleme în situații diverse (A) - Dezvoltarea unui demers investigativ privind procese naturale �i tehnologice relevante, comunicarea concluziilor rezultate precum �i a ra�ionamentului acestuia (B) - Realizarea, individual sau în echipă, a unor proiecte �i explorarea unor procese naturale �i tehnologice din perspectiva avantajelor, limitelor �i riscurilor (B) - Promovarea unor obiceiuri de viață echilibrată/unui stil de viață sănătos �i a unor principii de dezvoltare durabilă

Competență digitală	<ul style="list-style-type: none"> - Construirea unui mediu digital personal de resurse și aplicații digitale, relevante pentru nevoile și interesele de învățare - Participarea constructivă și creativă în comunități virtuale de învățare, relevante pentru nevoile și interesele personale sau profesionale viitoare - Evaluarea critică și reflexivă cu privire la impactul tehnologiilor de informare și comunicare asupra propriei învățări, a vieții individuale și a relațiilor sociale, în general
A învăța să înveți	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea unui plan de dezvoltare personală care să vizeze armonizarea dintre propriul profil și diversele oportunități profesionale - Evaluarea și ameliorarea unor strategii de învățare pentru a rezolva probleme în contexte variate sociale și profesionale, cu estimarea corectă a riscurilor înainte de a trece la acțiune - Reflecția critică asupra rezultatelor învățării prin raportare la exigențele proprii și la așteptările celorlalți - Identificarea oportunităților pentru activitățile personale, pentru parcursul educațional/profesional și/sau de afaceri
Competențe sociale și civice	<ul style="list-style-type: none"> - Exprimarea opțiunii pentru un set de valori care structurează atitudinile și comportamentele proprii în situații variate de viață - Manifestarea unui comportament pro-activ și responsabil care încurajează integrarea socială și interculturalitatea - Participarea la viața civică prin exercitarea cetățeniei active și prin promovarea dialogului intercultural
Spirit de inițiativă și antreprenoriat	<ul style="list-style-type: none"> - Manifestarea inițiativei, a creativității în punerea în practică a unor idei inovative în derularea unor activități, proiecte pe baza evaluării și asumării riscurilor - Manifestarea unor abilități de management de proiect, care presupun activități de analiză, conducere, delegare de competențe, negociere, obținerea unor rezultate în condiții de eficiență - Identificarea oportunităților pentru activitățile personale, pentru parcursul educațional/profesional și/sau de afaceri - Stabilirea rolurilor proprii, actuale și de perspectivă, în raport cu oportunitățile identificate
Sensibilizare și exprimare culturală	<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea, păstrarea și conservarea unor bunuri culturale și de patrimoniu - Dezvoltarea simțului estetic prin realizarea de lucrări creative, inclusiv prin valorificarea relației dintre expresia artistică individuală și cea de grup precum și prin respectarea diversității exprimării culturale - Promovarea, păstrarea și conservarea unor bunuri culturale și de patrimoniu - Promovarea unor inițiative și proiecte culturale la nivelul școlii și comunității, prin valorificarea propriilor abilități creative - Identificarea și realizarea oportunităților sociale și economice în cadrul activității culturale

Ciclul secundar superior se încheie cu un **examen de absolvire**. Înscrierea la examen este posibilă pentru toți cei care au absolvit tipul și numărul minim de cursuri prevăzut pentru ciclul secundar superior. Fiecare din cele patru programe de studii va avea propriul examen de absolvire, care duce la obținerea unei **Diplome de Bacalaureat**.

Examenele de absolvire pentru programele de științe și socio-umaniste (**Bacalaureat A1 și A2**) și pentru programul vocațional (**Bacalaureat V**) vor include **probe specifice** fiecărui program și o **probă de maturitate care evaluează capacitatea absolventului de a folosi, în mod practic, competențele dobândite pe parcursul întregului parcurs școlar obligatoriu, creativitatea, cunoștințele, abilitățile, aptitudinile și atitudinile absolventului**. Examenul de absolvire pentru programul profesional (**Bacalaureat T**) va cuprinde **probe specifice** și un **proiect profesional**.

Diplomele de Bacalaureat A1, A2 și V vor permite absolventului înscrierea în învățământul superior în aria de studii promovată. **Diploma de Bacalaureat T** dă dreptul la înscrierea în **școli postliceale și instituții de învățământ terțiar non-universitar**, care își stabilesc propriile criterii de selecție și admitere. Absolventul unui program poate decide să susțină **oricare dintre tipurile de examen de absolvire**, nefiind limitat de programul de studii liceale ales inițial. **Absolvenții cu Diploma de Bacalaureat T** pot, în limitele legii, **susține ulterior probele specifice și proba comună în vederea obținerii unei Diplomei de Bacalaureat de tip A1, A2 sau V** și a dreptului de a avea acces la învățământul superior.